



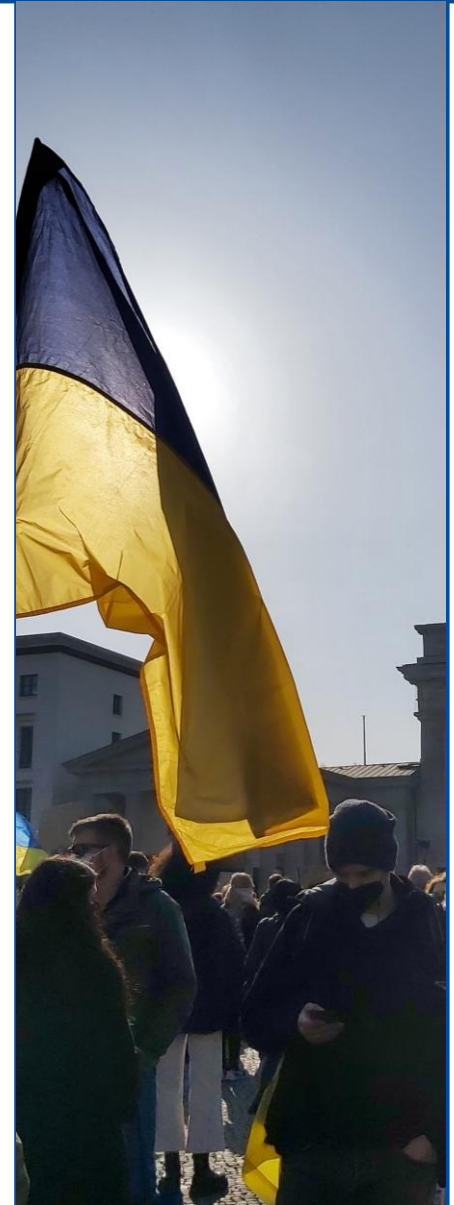
ЦЕНТР
ЕКОНОМІЧНОЇ
СТРАТЕГІЇ

Дата: 03.07.2026

Автори: Команда ЦЕС

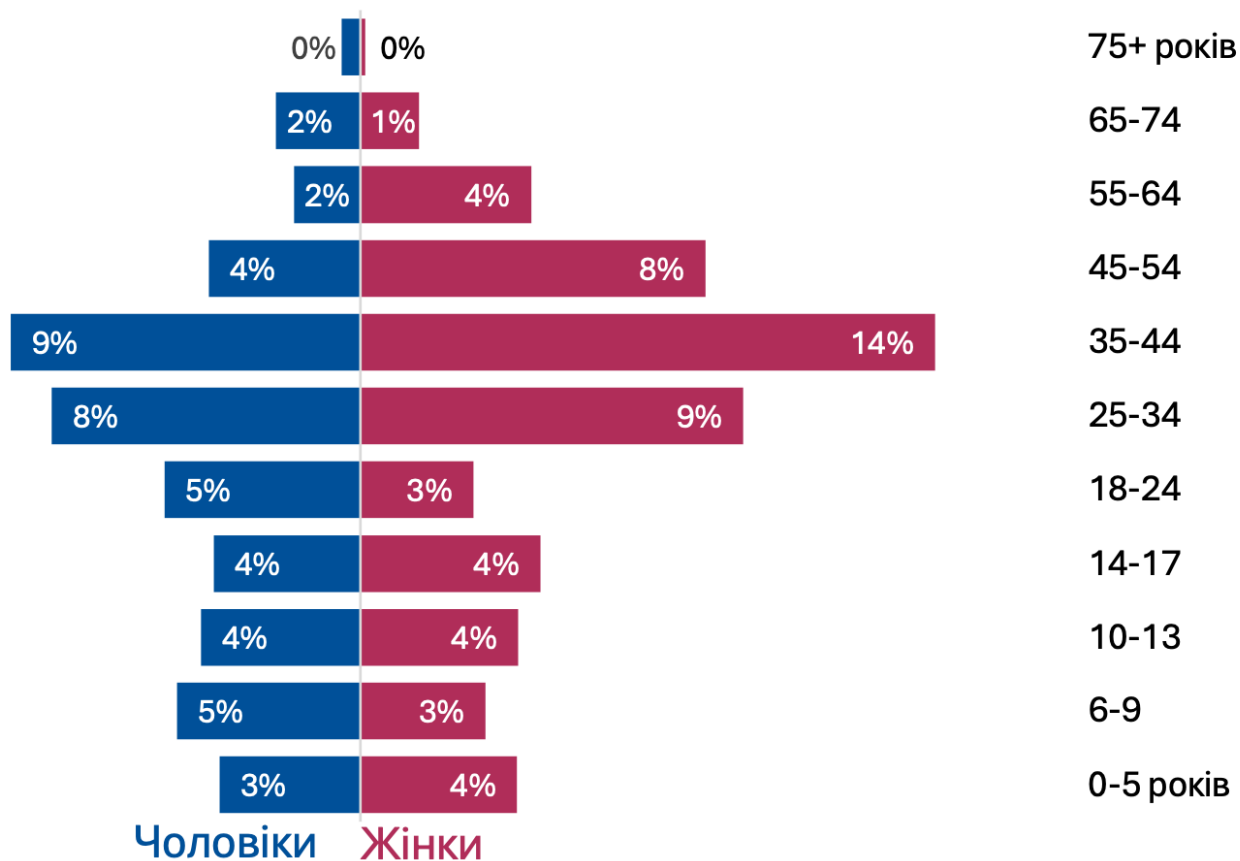
Повернення українців з-за кордону: масштаби, наміри та умови

УКРАЇНСЬКІ БІЖЕНЦІ ЗА КОРДОНОМ



За межами України перебуває 5,6 млн українців

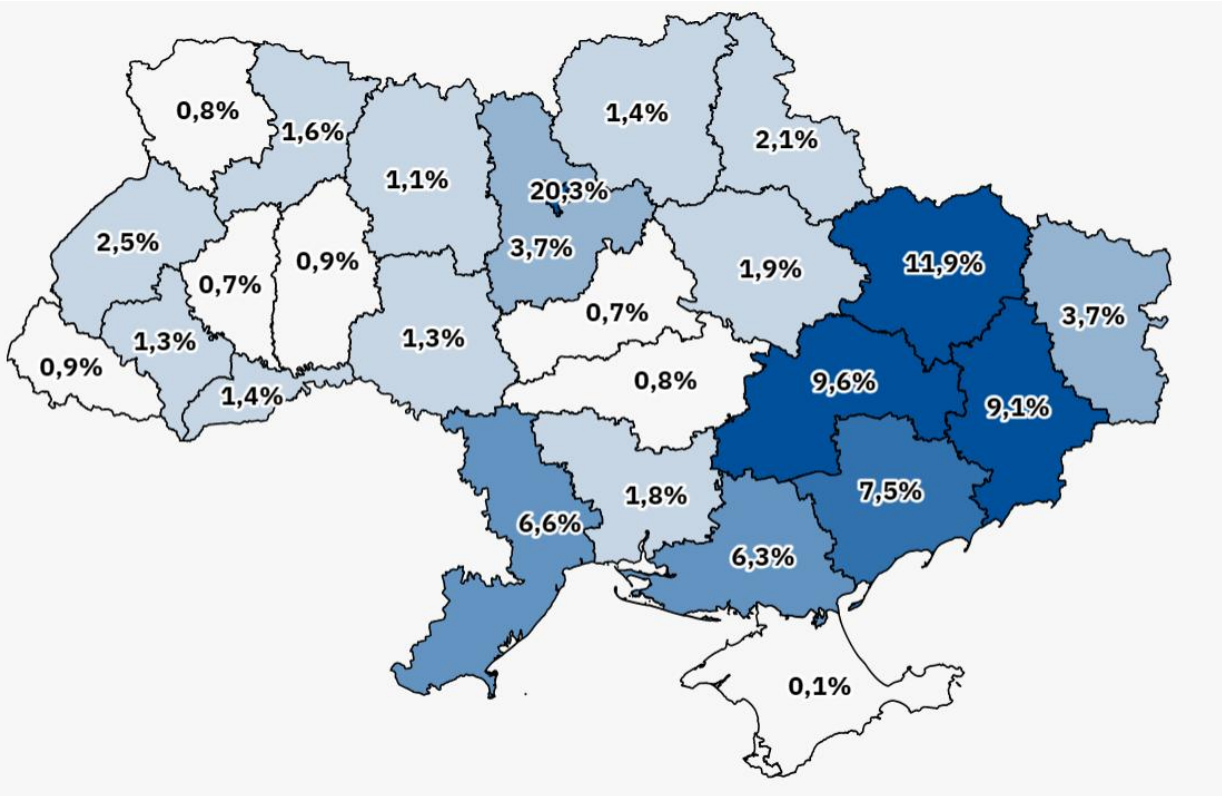
Статеві-вікова структура українських біженців, % опитаних



- Найчисельніша група серед українських біженців – це жінки старше 18 років. Їхня частка становить 40%.
- 31% біженців складають діти до 18 років, серед яких порівну хлопців та дівчат.
- Частка чоловіків старше 18 років – 29%.
- 66% біженців – працездатне населення у віці 18-65 років.

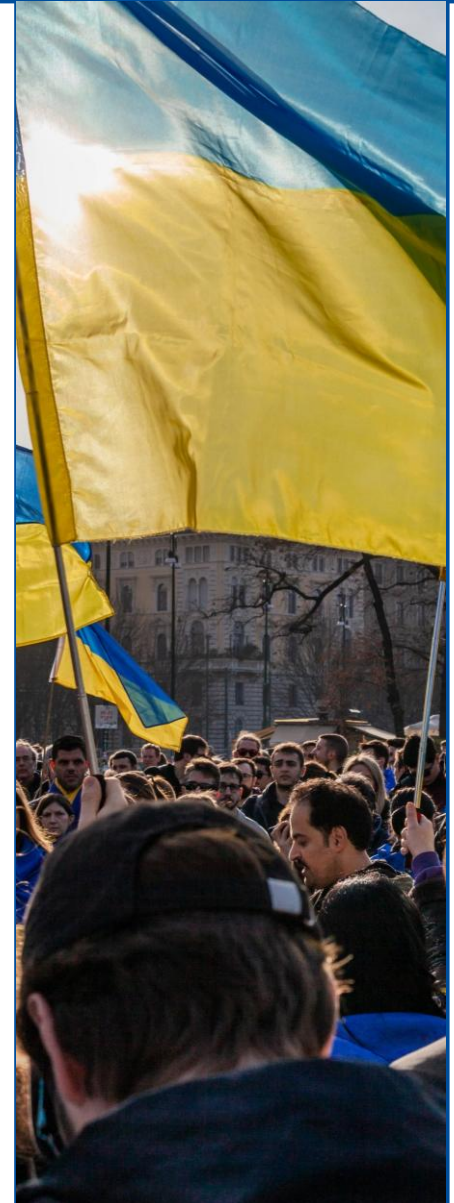
52% біженців жили у східних та південних областях України

З якого регіону України виїхали, % опитаних



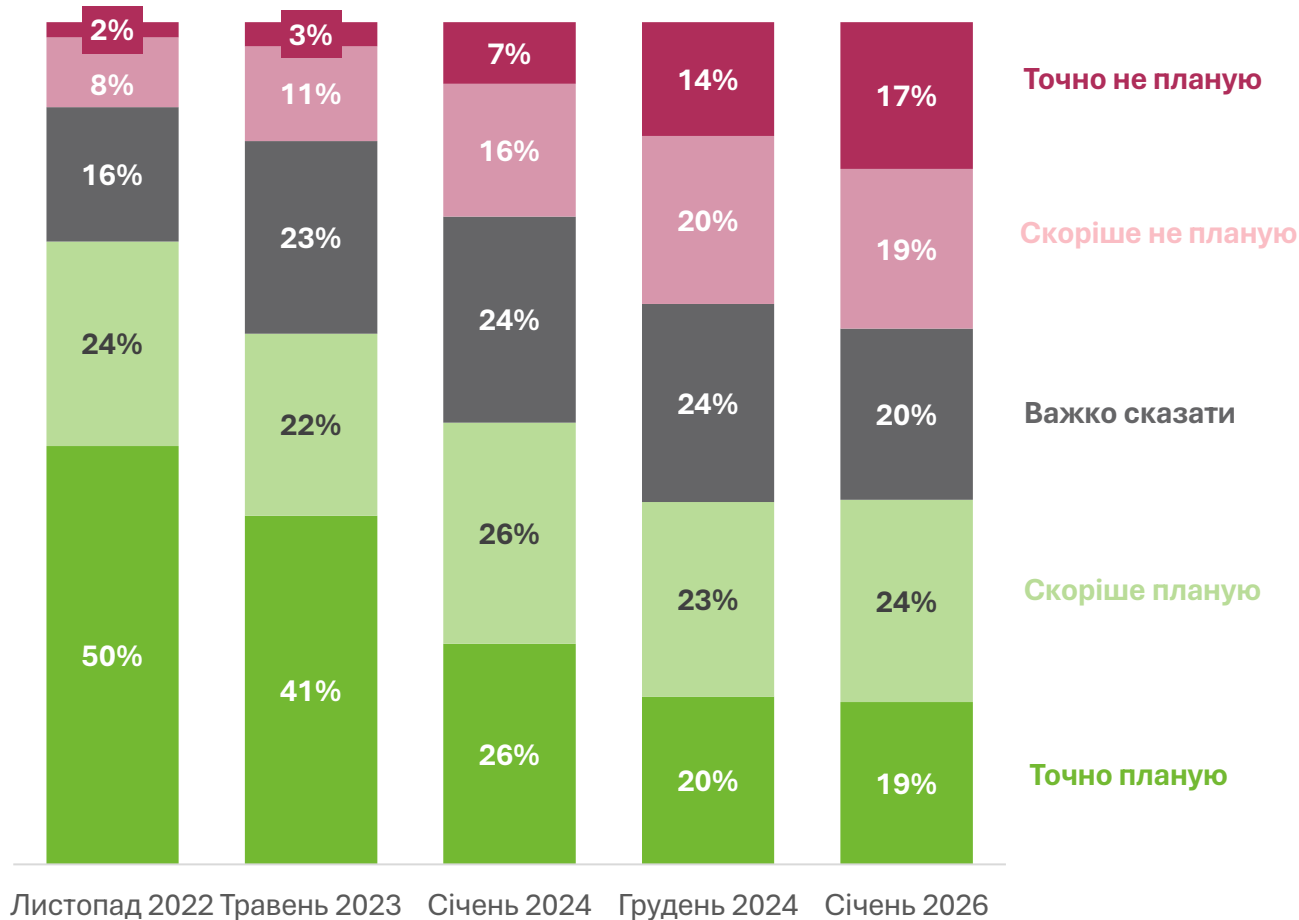
- Найбільше біженців до виїзду за кордон жили в Києві і Київській області (24%).
- 64% біженців проживали у великих містах: 20% в Києві, 11% в Харкові, 7% в Дніпрі, 6% в Одесі.
- 71% біженців мають вищу освіту.
- 71% були працевлаштованими в Україні (повна/неповна зайнятість та самозайнятість).

НАМІРИ ПОВЕРНЕННЯ БІЖЕНЦІВ



За роки війни в Україну повернулися не менше 1,2 млн біженців

Наміри повернення серед українських біженців, % опитаних



- В 2024-25 роках **43% українців за кордоном повідомляли, що планують повертатись.**
- Протягом 2022-2024 років частка тих, хто планував повернутися в Україну падала як через адаптацію біженців за кордоном, так і через повернення частини біженців до України.

- Чоловіки та молодь менш схильні до повернення в Україну.
- Наявність дітей пов'язана з меншим бажанням повертатись, водночас наявність партнера в Україні пов'язана з більш ніж вдвічі вищою ймовірністю повертатись.
- Біженці, які продовжують навчатись чи працювати дистанційно в українських закладах, більш схильні повертатись.
- Вищий дохід **до** переїзду з України пов'язаний із вищою ймовірністю повернутись, водночас вищий рівень доходу **зараз** пов'язаний з нижчими намірами повернутись.
- Українці, які переказують кошти близьким в Україну більш імовірно хотітимуть повернутись.



Класичні воєнні біженці (39%)

Інтеграція 

Повернення 



З сильним зв'язком (22%)

Інтеграція 

Повернення 

Нова життєва траєкторія (22%)

Інтеграція 

Повернення 



Економічно вразливі (17%)

Інтеграція 

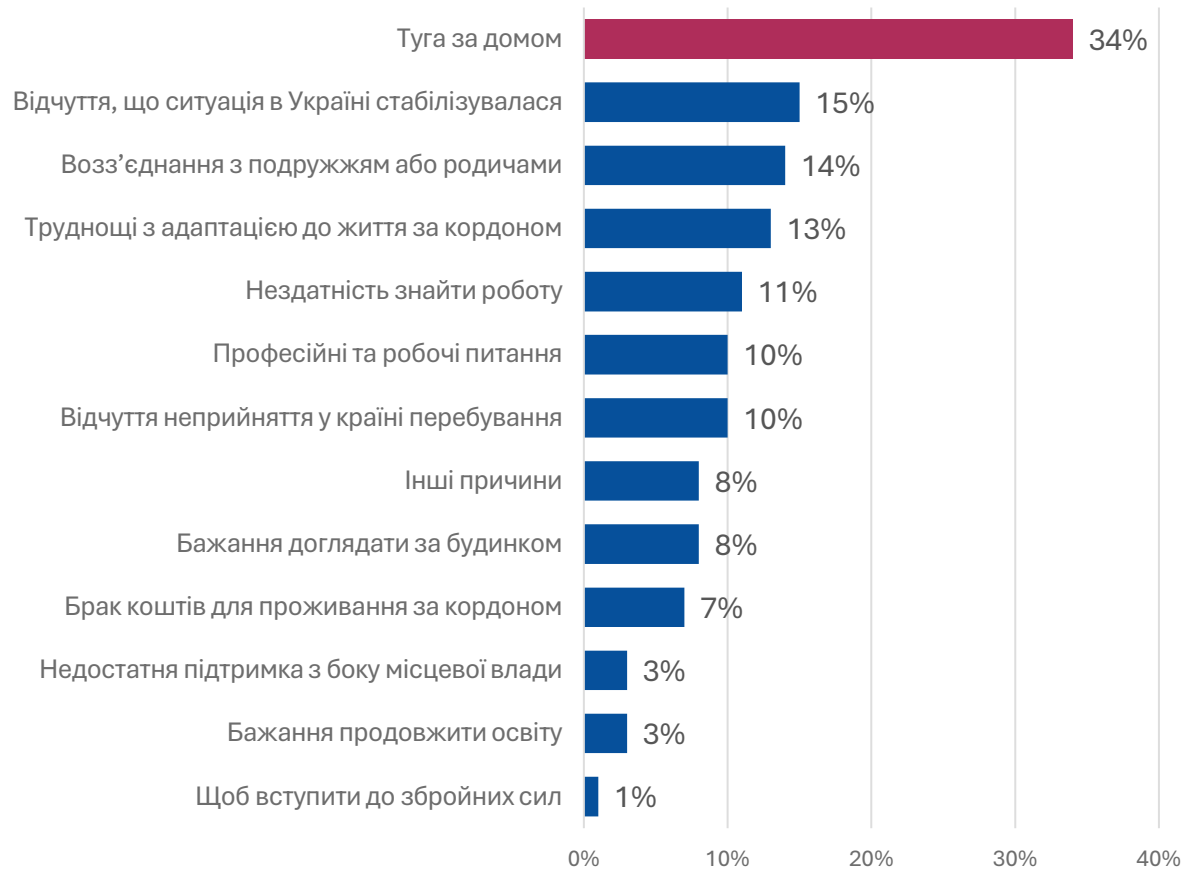
Повернення 

УМОВИ ПОВЕРНЕННЯ БІЖЕНЦІВ



Що спонукає залишити країну перебування?

Фактори, які стимулюватимуть виїзд з приймаючої країни,
% опитаних



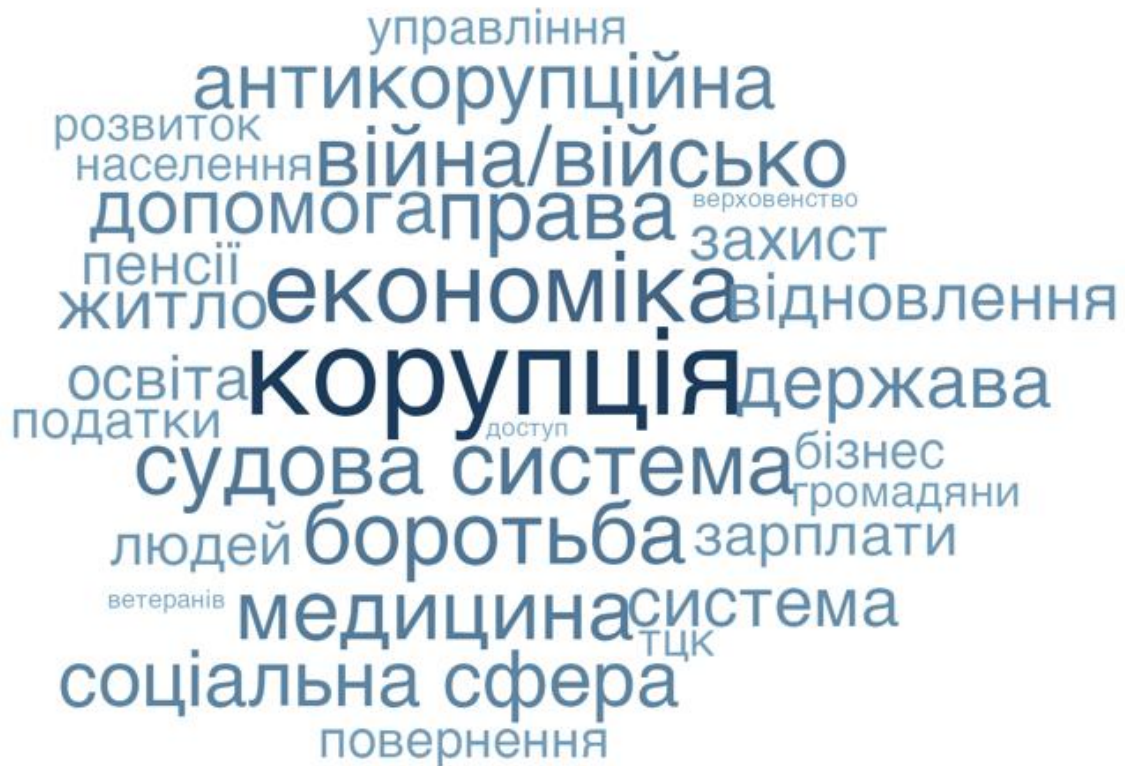
- Найважливішими факторами, які спонукають біженців залишити країну перебування, є емоційні фактори.
- Біля третини повернулися б через тугу за домом, ще 14% - для возз'єднання з родиною.
- Серед важливих факторів також суб'єктивне відчуття безпеки перебування в Україні, труднощі в інтеграції та недружнє ставлення місцевого населення.
- Економічні фактори (труднощі з роботою, недостатній дохід чи рівень допомоги) називають помітно рідше.

Фактори, які стимулюватимуть повернення в Україну, % опитаних



- **Серед охочих повернутися майже 80% готові повертатися лише після остаточного завершення війни.**
- Серед економічних чинників найважливішими є вищий рівень життя в Україні та можливість знайти достойно оплачувану роботу.
- Серед політичних: очікувані покращення правовладдя та боротьби з корупцією, а також приєднання до ЄС/НАТО, як маркер успішності країни.
- Для чоловіків та молоді важливим є також скасування обмежень для чоловіків – мобілізації та перетину державного кордону.

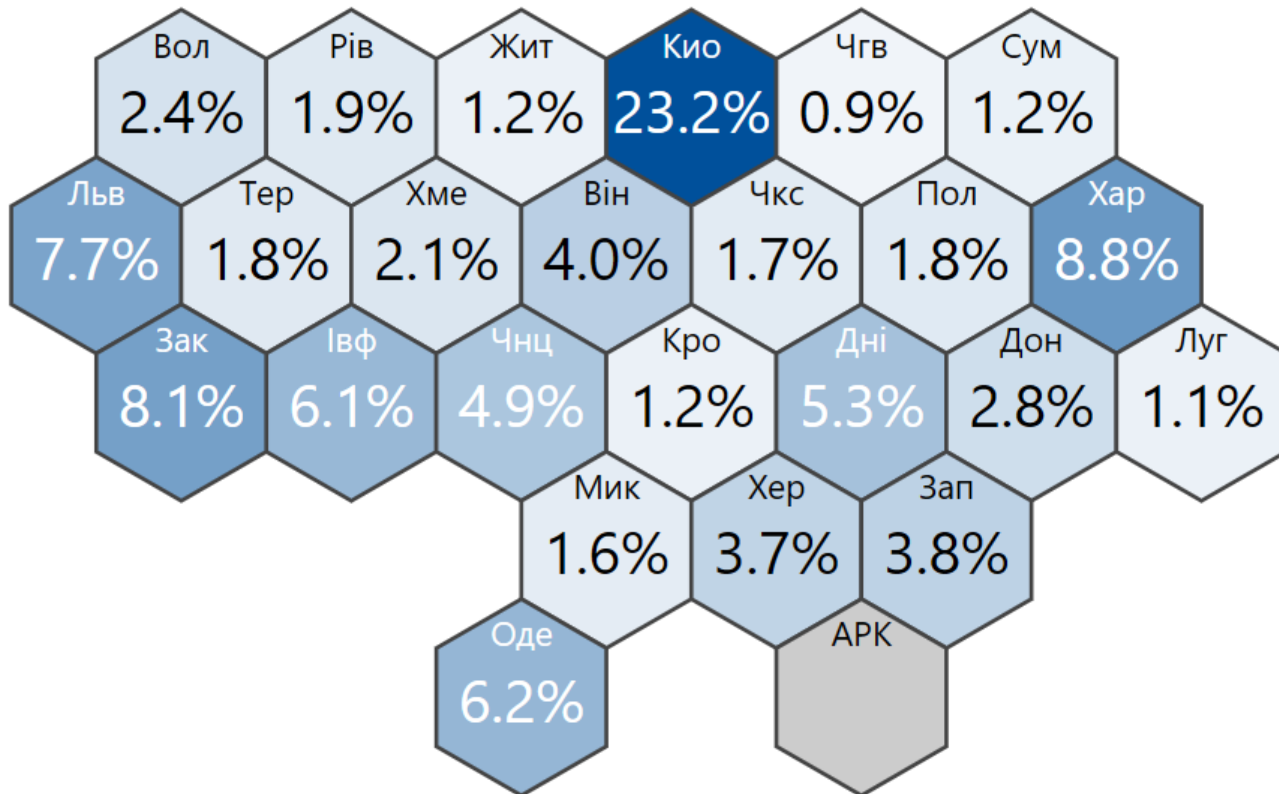
Які реформи треба пріоретизувати українському уряду?
Відкрите питання



- Біженці очікують не лише завершення війни, а й змін на краще у державі.
- Серед очікувань насамперед боротьба з корупцією та зміни в судовій системі.
- Часто згадуються економіка, відновлення, а також асоціації, пов'язані з війною та військом.
- Важливими також є соціальний захист, медицина та доступність житла.

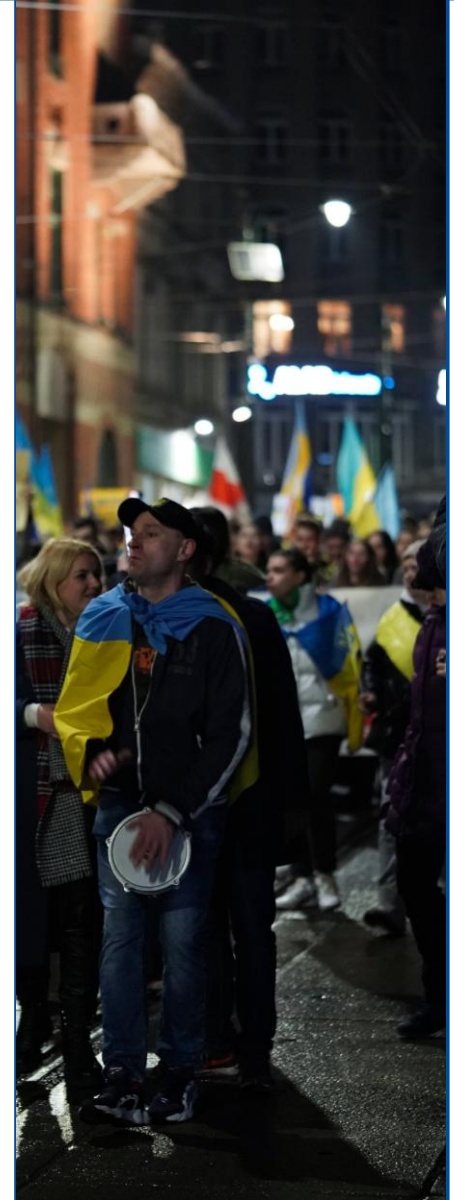
33% біженців готові повернутися лише в свій регіон

Регіони, які розглядали б для повернення, % опитаних



- Обираючи області, у які вони готові повертатись, біженці найчастіше обирають Київ та Київську область (23,2%).
- До лідерів також можна віднести Харківську область – 8,8% біженців готові сюди повернутися, Одеську – 6,2% та Дніпропетровську – 5,3%.
- Великою мірою привабливість пояснюється **кількістю тих, хто виїхав з цих регіонів** через війну, але хотів би повернутися додому, а також тим, що повернення найчастіше планують на час після закінчення війни.
- Також серед найпривабливіших регіонів для повернення – **умовно безпечні регіони далеко від бойових дій**: Закарпаття, Львівщина, Івано-Франківщина.
- 47% розглядають повернення тільки у великі міста і обласні центри. Лише 14% готові розглянути села та смт.

ЯК ПІДГОТУВАТИСЯ ДО ПОВЕРНЕННЯ БІЖЕНЦІВ?



Повернення відбувається не в Україну загалом, а в конкретну громаду. Тому саме готовність громад значною мірою визначатиме успішність повернення.

Що варто зробити громаді:

- Оцінити можливості та інфраструктуру, яку потребуватимуть ті, хто повернеться: житло, медицина, навчальні заклади для дітей та молоді, транспорт, адмінпослуги. Де є "вузькі місця" та що можна покращити?
- Оцінити потреби місцевого ринку праці. Яких спеціалістів найбільше потребує громада / роботодавці? Чи існують можливості для навчання чи перенавчання для біженців?
- Інформувати потенційних поверненців щодо потреб та можливостей своєї громади (робота, житло, інфраструктура), наприклад, через портал Додому.
- "Єдине вікно" для тих, хто повертається, де можна отримати консультації, допомогу з документами, соцвиплатами, працевлаштуванням, оформленням дітей до садків та шкіл, пошуком лікаря, житла тощо.
- Соціальна згуртованість в громаді: підтримка зв'язку між громадою та тими, хто повертається, інтеграція поверненців в громаду, запобігання конфліктам.

Кластер 1 "Нова життєва траєкторія". Чутливі до економічних стимулів.

- стимули для дистанційної роботи в Україні;
- пропозиції роботи з хорошою зарплатою та перспективами кар'єрного зростання.

Кластер 2 "З сильним зв'язком". Зберігають економічні інтереси / бізнес в Україні.

- підтримка для тих хто відкриває бізнес.

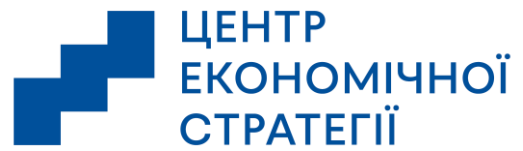
Кластер 3 "Економічно вразливі". Відсутні фінансові ресурси для старту в Україні.

- адресна фінансова підтримка після повернення;
- субсидоване житло або компенсаційні механізми оренди;
- активні програми працевлаштування та перекваліфікації.

Кластер 4

"Класичні воєнні біженці". Готовність до повернення відносно висока за умови безпеки та відновлення житла.

- субсидоване житло та купівля житла за сертифікатами;
- соціальна підтримка та інтеграція в громадах повернення.



Дякуємо.
